

LIITE SOPIMUKSEEN KOIRAN KAUPASTA

Myyjä on kertonut seuraavaa tiibetinspanieleilla esiintyvistä sairauksista ja vioista:

Tiibetinspanieleilla esiintyy erilaisia vikoja ja sairauksia. Niiden periytyminen on monimutkaista, ja useimmat niistä periytyvät piilevästi eli resessiivisesti. Myös ympäristö vaikuttaa siihen, miten perintötekijät ilmenevät. Ilmiasultaan terveet koirat voivat kantaa perimässään jotakin vikaa, sairautta tai taipumusta saada sellainen. Osa vioista ja sairauksista on lieviä koiran niistä kärsimättä, osa voidaan hoitaa ja osa voi olla vakavia ja koiran elämää rajoittavia.

Vastuullisesta jalostustyöstä huolimatta kasvattajalle on ongelmallista, että useimmat sairaudet tulevat näkyviin vasta koiran aikuisiän aikana. Myöhemmässä iässä esiin tulevia sairauksia ei voi ennakoita. Ostajan tulee ottaa huomioon, että hankkiessaan pennun hän hyväksyy sen sellaisessa kunnossa kuin se luovutushetkellä on.

Tiibetinspanielin PEVISA-ohjelmassa mainitut sairaudet:

Periytyvien vikojen ja sairauksien vastustamisohjelman tavoitteena on sekä ennaltaehkäistä että vähentää pääasiassa periytyviä vikoja ja sairauksia, jotka alentavat koiran elinkykyä tai elintoimintoja ja jotka aiheuttavat koiran elämän laadun alenemisen. Pentujen vanhemmista tulee astutushetkellä olla polvitarkastuslausunto ja voimassa oleva silmätarkastuslausunto. Patellaluksaation raja-arvo on aste 2. Silmätarkastuslausunto ei astutushetkellä saa olla 24 kk vanhempi. Lisäksi Tiibetinspanielit ry:n jalostusohjesäännössä on silmien ja polvien terveyttä koskevia tarkennuksia.

SILMÄSAIRAUDET

Vanhempien silmätarkastuslausunnot (pvm., tulos) ovat tarkastettavissa Suomen Kennelliiton Jalostustietojärjestelmästä.

Isä _____/_____/20_____
Emä _____/_____/20_____

Etenevä verkkokalvon surkastuma (PRA)

PRA eli etenevä verkkokalvon surkastuma tuhoaa silmän valoa aistivia soluja. Kyseessä on ryhmä sairauksia, jotka ovat eri geenien aiheuttamia. PRA:ta on monta tyyppiä, eri rotujen PRA:t ovat erilaisia ja jopa samassa rodussa voi olla useita eri muotoja. Hyvin nuorella koiralla esiintyvä PRA:n muoto liittyy vääränlaiseen näköhermosolujen kehitykseen. Myöhemmällä iällä alkavassa PRA:ssa sen sijaan näköhermosolut kehittyvät normaalisti, mutta alkavat rappeutua. Useimmissa PRA:n muodoissa koira muuttuu ensin hämärässä epävarmaksi ja pelokkaaksi. Myöhemmin koira sokeutuu kokonaan. Tiibetinspanielit sopeutuvat PRA-sairauteen yksilöllisesti. Sokea tiibetinspanieli saattaa selviytyä tutussa ympäristössä lähes normaalisti.

Tiibetinspanieleilla on tunnistettu yhtä PRA:n muotoa aiheuttava **PRA3-geenimutaatio**, jolle on olemassa geenitesti. Suomalaisilla tiibetinspanieleilla esiintyy PRA3:n lisäksi muita PRA:n muotoja. Pennun vanhempien PRA3-perimä voi olla joko geenitestien tai esivanhempien geenitestien perusteella määritelty.

PRA3-geenimutaatio (PRA3-testatut Tiibetinspanielit ry:n sivuilla).

Isä Oma testitulos _____ Perimä _____
Emä Oma testitulos _____ Perimä _____

Cherry eye eli kirsikkasilmä

[1]
[SEP]

Kolmannen silmäluomen eli vilkkuluomen tyvessä sijaitsevan kyynelrauhasen ”esiin pullahdus” on perinnölliseksi oletettu usein nuorilla koirilla (3kk- 1 v) esiintyvä silmänsairaus. Tiibetinspanieli on tyypillinen rotu, jolla cherry eye:ta esiintyy. Kyynelrauhasen voidaan joskus joutua leikkauksella ’taskuttamaan’. Kirurgisen hoidon ennuste on hyvä.

Perinnöllinen harmaakaihi

Perinnöllinen harmaakaihi eli hereditaarinen katarakta samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan. Tunnettujen muotojen periytymismekanismi on yleensä autosomaalinen resessiivinen, mutta useimpien muotojen periytymismallia ei tiedetä. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Jos kaihisamentuma jää hyvin pieneksi, sillä ei ole vaikutusta koiran näkökykyyn.

Distichiasis/ektooppinen cilia ja caruncular trichiasis

Distichiasis/ektooppinen cilia ovat ylimääräisiä ripsiä, jotka tulevat ulos joko normaalin ripsirivin sisäpuolelta luomen reunasta tai luomen sisäpinnalta. Caruncular trichiasis tarkoittaa silmän sisänurkan ihon karvoja, jotka kääntyvät sarveiskalvon sisänurkan päälle ärsyttäen silmää. Tämä ilmenee silmän siristelynä ja ylimääräisenä kyynelvuotona.

Entropium/Ektropium/Makroblepharon

Ektropium eli silmäluomen ulospäinkiertymä ja entropium eli silmäluomen sisäänpäinkiertymä ovat silmäluomien rakennevirheitä. Makroblepharon tarkoittaa liian suurta luomirakoa.

PHTVL/PHPV, PPM, RD

PHTVL/PHPV Sikiökautinen liikakasvuinen verisuoniverkoston tai ”alkulasiaisen” jääne linssin takana/lasiasstilassa. Asteikko 1–6. Asteita 2–6 sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen. PPM Persistoiva pupillaari membraani. Sikiökautinen jääne pupilla-aukkoa peittävästä rakenteesta. Rakenteelliset jäänteet voivat olla eriasteisia rihmoja iriksen pinnalla tai rihmoja iriksestä linssiin tai korneaan. [1]
[SEP]RD, retinal dysplasia eli verkkokalvon kehityshäiriö jaetaan kolmeen muotoon. Lievin eli multifokaali RD = mrd, geograafinen RD = gRD ja totaali RD = tRD.

LUUSTOSAIRAUDET

Polvilumpion sijoiltaanmeno eli patellaluksaatio

PEVISA-ohjelman mukaan pentueen vanhemmilla tulee astutushetkellä olla voimassa oleva polvitarkastuslausunto. Rekisteröinnin raja-arvo on patellaluksaation aste 2. Virallisen polvitarkastuslausunnon alaikäraja on 12 kk. Alle kolmevuotiaalle koiralle tehty tutkimus on voimassa kaksi vuotta lausuntopäivästä. Yli kolmevuotiaalle koiralle annettu lausunto on voimassa pysyvästi.

Vanhempien polvitarkastuslausunnot (pvm., tulos) ovat tarkastettavissa Suomen Kennelliiton Jalostustietojärjestelmästä:

Isä _____ / _____ /20_____

Emä _____ / _____ /20_____

Lonkkanivelen kasvuhäiriö

Lonkkanivelen kasvuhäiriö (HD) on koirien yleisin luuston ja nivelten kasvuhäiriö. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta sen periytymiseen vaikuttavat tämänhetkisen tiedon mukaan useat eri geenit. Myös ympäristöllä on vaikutusta lonkkavian ilmenemiseen ja vaikeusasteeseen. Lonkkanivelen kasvuhäiriötä esiintyy myös tiibetinspanieleilla ja on ollut tapauksia, joissa lonkkavika on johtanut koiran ennenaikaiseen lopettamiseen.

Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhyppeleminen”, ylösnousuvaikeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja naksahdeleva ääni kävellessä. Tyypillisiä oireita ovat

takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla ja sopivalla liikunnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Kirurgisia hoitoja on myös olemassa. Vanhempien lonkkien tutkimustulokset:

Isä _____/_____/20_____

Emä _____/_____/20_____

Legg-Perthesin tauti

Legg-Perthesin tauti tunnetaan myös nimellä reisiluun pään kuolio. Taudin syy on tuntematon, mutta muutokset johtuvat reisiluun pään verenkierron häiriöstä, joka johtaa luun kuolioitumiseen. Oireet alkavat 4–11 kuukauden iässä takajalan ontumana. Ontuminen on aluksi lievää ja pahenee vähitellen. Legg-Perthesin tauti on perinnöllinen. Legg-Perthesin taudin hoito on kirurginen. Leikkauksessa reisiluun pää ja kaula poistetaan. Ennuste on yleensä hyvä. Hoitamattomaan niveleen kehittyvä nivelrikko ja koira jää ontuvaksi.

Kondrodystrofisten rotujen selkänikamien välilevyjen rappeutuminen ja välilevykalkkeumat

Kondrodystrofisilla koiraroduilla on mutaation aiheuttama raajojen pitkien luiden kasvuhäiriö. Mutaatioon saattaa liittyä taipumus selkänikamien välilevyjen varhaiseen rappeutumiseen, joka alkaa jo ensimmäisen elinvuoden aikana. Rappeutuneet välilevyt ovat alttiita vaurioille ja seurauksena on mäyräkoirahalvauksena tunnettu välilevytyrä. Sen oireet voivat vaihdella muutaman päivän kestävästä selkävaikeudesta täydelliseen takajalkojen halvaantumiseen. Tyypillisin sairastumisikä on 4–5 vuotta. Toistuvien tai jatkuvien kipujen ja halvausoireiden suositeltu hoito on leikkaus, jossa selkäydintä painava tyräytynyt välilevyssä poistetaan. "Mäyräkoirahalvauksen" ennuste on useimmiten hyvä, mutta toipuminen vakavasta halvauksesta voi kestää pitkään.

Kondrodystrofisilla roduilla pitkälle rappeutuneet välilevyt voivat kalkkeutua. Kalkkeutumistaipumuksella on perinnöllinen tausta ja kalkkeutuneiden välilevyjen määrällä on yhteys sairastumisriskiin. Tiibetinspanielit voivat saada virallisen IDD-lausunnon, suositeltu kuvausikä 24–42 kk. Kalkkeutumien lisäksi koira voi saada lausunnon spondyloosista, nikamien epämuotoisuudesta sekä välimuotoisesta lanneristinikamasta. Kahden ensimmäisen ominaisuuden lausumisen alaikäraja on 24 kuukautta, ja kahden jälkimmäisen (jotka ovat synnyttäisiä ominaisuuksia) 12 kk.^[SEP] Vanhempien selkäkuvaus tutkimustulokset:

Isä _____/_____/20_____

Emä _____/_____/20_____

Kyynärnivelen inkongruenssi INC

Lyhytraajaisilla eli kondrodystrofisilla koiraroduilla on perinnöllinen kasvuhäiriö, joka aiheuttaa jalkojen luiden pituuskasvun häiriintymisen. Koiran luut ovat lyhyemmät ja paksummat ja myös normaalia käyremmät. Toisinaan kyynärluun kasvulinja sulkeutuu liian aikaisin, ja varttinäluun jatkaessa kasvuaan luiden mittasuhteet muuttuvat epänormaaleiksi. Seurauksena voi olla kyynärluun epäyhdenmukaisuus eli inkongruenssi (INC).^[SEP] Inkongruenssia tutkitaan röntgenkuvauksilla. Koirien kyynärnivelet luokitellaan INC-asteikolla 0–3.^[SEP] Vanhempien kyynärnivelten tutkimustulokset:

Isä _____/_____/20_____

Emä _____/_____/20_____

MUITA RODUSSA ESIINTYVIÄ VIKOJA/SAIRAUKSIA

Munuaisdysplasia – Progressiivinen nefropatia / renaalinen dysplasia [SEP]

Munuais sairaus pennulla tai nuorella koiralla on todennäköisesti synnynnäinen. Tiibetinspanieleilla synnynnäisestä munuais sairaudesta käytetään nimitystä progressiivinen nefropatia eli PNP. Sairaus johtaa lopulta kuolemaan.

Progressiivinen nefropatia (munuaisen kuorikerroksen rappeuma) tai renaalinen dysplasia on vika, jossa munuaiset ovat synnynnäisesti alikehittyneet. Munuaiset eivät saavuta täyttä toimintakapasiteettia, ja kuona-aineiden poistuminen kehosta estyy tai esimerkiksi veren punasolutuotannossa tärkeä erytropoetiini-hormonin tuotanto alenee. Oireet ja koiran elinikä riippuvat siitä, kuinka alikehittyneet munuaiset ovat. Tämä taas vaihtelee suuresti eri yksilöiden välillä. Krooniseen munuaisvikaan ei ole parannuskeinoja, mutta ruokavaliolla ja tukihoidolla voidaan eläimen elinikää pidentää eläimen siitä kärsimättä. Mikäli koira sairastuu munuais sairauteen, omistajan tulisi ottaa yhteyttä Tiibetinspanielit ry:n jalostustoimikuntaan meneillään olevien tutkimusten edistämiseksi.

Atopia ja allergia

Atopia on geneettisestä taipumuksesta aiheutuva tulehduksellinen ja kutiseva allerginen ihosairaus, jonka synnylle on perimän lisäksi olemassa useita altistavia tekijöitä, kuten koiran elinympäristö ja olosuhteet. Atopia on elinikäinen vaiva, joka on kontrolloitavissa, muttei parannettavissa. Ruoka-aineallergia on koiralla atopiaa huomattavasti harvinaisempaa. Vain 10 % iho-oireisista koirista kärsii ruoka-aineallergiasta, jolloin koiralla on yleensä myös ruuansulatuskanavan oireita (ilmavaivat, ripuli).

Purenta ja hampaat

Tiibetinspanieleilta saatetaan joutua poistamaan irtoamattomia maitohampaita, useimmiten kulmahampaita. Maitohampaiden jääminen voi aiheuttaa pysyvien hampaiden virheellisen asennon, joten tarvittaessa maitohampaat on poistettava 6–7 kk iässä, kun pysyvät hampaat ovat tulleet näkyviin. Tiibetinspanieleilta voi puuttua pysyviä hampaita tai ne voivat jäädä puhkeamatta. Puhkeamattomat pysyvät hampaat voivat muodostaa ympärilleen kystan, joka tuhoaa leukaluuta ja voi pahimmillaan altistaa leukaa jopa murtumille. Röntgenkuvauksella kannattaa selvittää, onko kyse hammaspuutoksesta vai puhkeamattomasta hampaasta. Tiibetinspanieleilla saattaa esiintyä myös erilaisia parentavikoja. Parentaviasta on kysymys, jos koiralla on yläparenta tai leikkaava parenta. Tiibetinspanieli kuuluu lyhytkuonoisiin rotuihin, joiden hampaat ovat pitkäkuonoisiin rotuihin verrattuna suussa ahtaammin. Tämä altistaa plakin kerääntymiselle ja sen myötä ientulehdukselle ja hampaan tukikudoksen tulehdukselle eli parodontiitille. Näitä voidaan parhaiten ennaltaehkäistä säännöllisellä hampaiden harjauksella ja eläinlääkärissä tehtävällä puhdistuksella.

Napatyrä ja nivustyrä

Normaalisti navan aukko sulkeutuu heti kohta syntymän jälkeen. Aukon sulkeutuminen voi estyä, jos napanuora joutuu epätavallisen kovaan venytykseen syntymähetkellä. Emo voi myös purra napanuoran poikki liian läheltä ja aiheuttaa tyrän syntymisen. Useissa tapauksissa navan aukko on perintötekijöiden vaikutuksesta liian suuri ja sulkeutuminen epätäydellistä. Napatyrä saattaa olla kiinni kasvanut, ja navan kohdalle on jäänyt pieni rasvakudoksen aiheuttama pullistuma. Tällainen sulkeutunut tyrä on kaikkien yleisin ja on täysin vaaraton. Useimmat napatyrän aiheuttamat ongelmat syntyvät vasta pikkupentuvaiheen jälkeen, kun koira alkaa liikkua aktiivisemmin ja kasvu on voimakkainta. Jos napatyrän aukko on niin suuri, että suoli mahtuu aukosta läpi, on tyrä aina korjattava leikkauksella. Suoli voi pakkautua tyräaukkoon niin tiukasti, että verenkierto salpautuu ja suolen osa menee kuolioon; tämä on hengenvaarallinen tila, ja vaatii pikaista kirurgista hoitoa. Oireina on erittäin voimakas akuutti kipu vatsassa, etenkin navan kohdalla. Napatyrä korjataan pienellä leikkauksella, jossa aukko ommellaan kiinni.

Nivustyrä on myös tavallisimmin synnynnäinen. Tyrä muodostuu ns. nivuskanavan aukkoon, jos se on liian suuri. Suureen aukkoon pääsee valahtamaan vatsaontelon kudoksia, tavallisimmin rasvakudosta, mutta myös suolta voi päästä mahtumaan, jos aukko on niin suuri. Nivustyrä aiheuttaa kipua liikkeessa. Tavallisimmin synnynnäinen nivustyrä havaitaan nuorella pennulla siinä vaiheessa, kun pentu alkaa liikkua enemmän. Kipu saattaa ajoittain olla voimakastakin, niin

että pentu vingahtelee ja pysähtyy äkillisesti, välillä taas on oireettomia jaksoja. Nivustyrä kannattaa aina leikata.

Häntämutka/paimenkoukku

Häntämutkassa kysymys on nikamien luun muodostuksen häiriöstä, joka on perinnöllinen. Häntämutkassa hännän nikamat ovat yhteen luutuneet, ja se voi ilmetä missä tahansa kohtaa hännässä. Kuten muillakin tiibetiläisillä roduilla, esiintyy myös tiibetinspanieleilla ns. paimenkoukkuja hännän päässä viimeisten nikamien alueella. Paimenkoukku on ns. J-koukku, ja aina hännän päässä. Hännän nikamien muutokset voivat ilmetä myös luovutusiän jälkeen myöhemmässä kasvuvaiheessa. Hännän nikamamuutosten yhteyttä selkärankaongelmiin ei ole todettu.

Vesipää

Vesipää syntyy, kun kallon sisällä erittyvä neste ei pääse normaalisti poistumaan. Tällöin päähän kertyy nestettä, joka painaa aivojen kuorikerrosta. Vesipään perinnöllisyydestä ei vielä ole tarkkaa tietoa, mutta lyhyt kuono ja pallomainen kallo on todettu riskitekijöiksi. Tylppäkuonoisena rotuna myös tiibetinspanielilla on todettu vesipäätä. Vaikeimmissa tapauksissa oireet tulevat esiin jo parin viikon ikäisessä pennussa, mutta pentu voi myös vaikuttaa useita kuukausia terveeltä.

Muut sairaudet

Tiibetinspanieleilla esiintyy satunnaisesti myös epilepsiaa, diabetesta, maksasairauksia, sydänsairauksia, Chiarin malformaatiota, tulehdussairauksia sekä syöpiä ja kasvaimia.

Olemme käyneet ostajan kanssa läpi edellä mainitun listan. Mikäli koirassa kaupanteon jälkeen ilmenee sairauksia, ostaja sitoutuu ilmoittamaan niistä myyjälle ennen koiran lopettamista, ellei koiran elossa pitäminen aiheuta koiralle kohtuutonta kärsimystä.

Aika ja paikka _____ / _____ 20 _____

Ostajan allekirjoitus

Myyjän allekirjoitus